Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ой годинѣ по полудни.

Администрація вôтъ ч. 8 улиця Чарнецкого.

Редакція ул. Францисканьска ч. 10, двери 10.

Письма приймають ся лишь франковани.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Газеты Львôвскои".

Предплата у Львовѣ въ Администраціи „Газеты Львôвскои" и въ ц. к. Староствахъ на провинціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року . 1 зр. 20 к.
на чверть року 60 к.
мѣсячно . . . . 20 к.
Поодиноке число 1 кр.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к
мѣсячно . . . . 45 к.
Поодиноке число 3 кр

Ч. 163. | Нинѣ: гр. Маріѣ Магд. рим. Стефана | Завтра: гр. Трофима рим. Доміника | Середа 22 липня (3 серпня) 1892. | Всхôдъ сонця 4 г 40 м.; заходъ 7 г 30 м. Баром. 757 терм + 23 0° + 15 0°. | Рôкъ II.

Письмо Є. Ексц. п. Президента міністрôвъ ґр. Таффого.

(Конець.)

Я не сумнѣваю ся, що на просьбу В. Ексцеленціѣ галицкій Выдѣлъ краевый вплыне на презесôвъ радъ повѣтовыхъ, мѣжь котрыми есть такъ много знаменитыхъ мужѣвъ, щобы при першôй и найпильнѣйшôй чинности, с. є. при сконстатованю истнуючихъ недостачь санітарныхъ въ громадахъ и обшарахъ двôрскихъ, подѣлили ся працею зô староствами, на примѣръ въ сей способъ, що рада повѣтова предприйме основнѝ ревізіи въ однôй части громадъ и обшарôвъ двôрскихъ повѣту, а староство въ другôй, и вôдтакъ выслухавши лѣкаря повѣтового, коли той не бувъ при ревізіи, выдадуть начальники автономічныхъ и державныхъ властей спôльнѝ розпорядженя, якъ усунути добаченѝ недостачѣ. Само собою розумѣе ся, що начальники автономічныхъ и правительственныхъ властей также спôльно займуть ся означенємъ вôдокремленыхъ льокалѣвъ, въ котрыхъ на случай появы холеры треба помѣстити першихъ навѣщеныхъ недугою людей. Ся частина акціѣ есть одною зъ найважнѣйшихъ.

Однакъ навѣть се, якъ на певно надѣю ся, жертволюбне, трудне а згôдне спôвдѣлане властей автономічныхъ и державныхъ не завсѣгды выстане, щобъ осягнути намѣрену цѣль.

Тожь доконче потреба розумного спôвдѣланя населень. Таке спôвдѣлане вже передвиджене въ точцѣ 31-ôй инструкціѣ зъ 1886 р., котра радить творити комісіи санітарнѝ въ поодинокихъ громадахъ.

Однакъ се средство въ дуже многихъ громадахъ Галичины не принесло бы додатного успѣху. До твореня такихъ комісій не стане людей, що мали бы потрѣбнѝ прикметы, а також не всюды было бы добре поручити управу такои комісіѣ и властиву екзекутиву вôйтамъ, котрѝ по бôльшôй части не розумѣють, що се холера. Тожь у тыхъ громадахъ, де не можна надѣяти ся успѣшного дѣланя такои комісіѣ, треба сотворити певного рода „оборону санітарну", с. є. выбрати въ кождôй громадѣ кôлькохъ людей, котрѝ будуть пôдпирати змаганя властей адміністраційныхъ, якъ при усуваню санітарныхъ недостачь такъ и при поборюваню недуги въ єѣ почипѣ.

Не сумнѣваю ся, що при спôльнôмъ змаганю презесôвъ радъ повѣтовыхъ и старостôвъ удасть ся, по можности, въ кождôй громадѣ вынаймити одного або двохъ людей, що суть перенятѝ любовію ближнього и любовію вôтчины та тѣшать ся довѣремъ и поважанємъ населеня. Задача сихъ людей буде передовсѣмъ така: наглядати надъ тымъ, щобы выданѝ зарядженя санітарнѝ були якъ найскорше выконанѝ; они будуть въ тôмъ взглядѝ поучати и заохочувати вôйтôвъ, а если побачать, що вôйтъ занедбує свои обовязки, донесуть безъ проволоки власти політичнôй, вôдтакъ на случай недостачѣ лѣкаря сѝ люде будуть выконувати наглядъ санітарный надъ подорожными и втѣкачами, що приходять до громады, наглядъ въ тôмъ напрямѣ, що бодай черезъ пять днѣвъ будуть дознаватись про станъ ихъ здоровля, а въ случаю, коли бы проявилась у нихъ якась пôдозрѣла недуга або ослаблене, дадуть безъ проволоки знати про се до староства, вкôнци, що найважнѣйше, въ першôмъ случаю холеры повѣдомлять сѝ люде староство телеґрафічно або кôннымъ пôсланцемъ, а если бы не можна було сейчасъ спровадити лѣкаря, зарядять перенесене недужого до вôдокремленого льокалю, постарають ся о наглядъ для недужого и зарядять основну десінфекцію бѣля та иншихъ предметôвъ, якѝ могли бути зараженѝ.

Сѝ люде покладуть велику и правдиву заслугу для своихъ землякôвъ и для вôтчины, а память ихъ буде благословитись довгѝ лѣта въ громадахъ.

А що тутъ розходить ся о такъ благородну цѣль, тожь надѣю ся, що въ кождôй громадѣ найдуть ся приятелѣ людскости, чи то зъ помѣжь духовеньства обохъ обрядôвъ або пасторôвъ протестантскихъ, чи то зъ помѣжь учителѣвъ, урядникôвъ, лѣсничихъ, зъ помѣжь мужескихъ або навѣть женьскихъ членôвъ родины дѣдича, выслуженыхъ жандармôвъ або воякôвъ — котрѝ приймуть ся сеи задачѣ и будуть выповняти єѣ совѣстно.

Въ мѣстахъ и мѣсточкахъ могли бы пôдпомагати санітарнымъ комісіямъ также члены стоваришень, именно сторожи пожарнои, ґімнастикôвъ або ветеранôвъ.

Выжидаючи, що В. Ексцеленція признасть оправдаными и выконаємыми тѝ погляды, надъ котрыми я передъ кôлькома днями розважавъ зъ многими послами галицкими, — прошу якъ найскорше порозумѣти ся зъ Выдѣломъ краевымъ и наклонити его до найскоршого вплыву на репрезентаціи повѣтовѝ, а зъ своеи стороны выдати вôдповѣднѝ указки староствамъ та рôвночасно запросити также до

Холера

єѣ історія, причины и способы, якъ вôдъ неи стеречи ся.

(Дальше.)

Пôзнавши вже, зъ вôдки заходить до насъ холера, якими иде дорогами и середъ якихъ мѣсцевыхъ обставинъ ширить ся она, пошукайможь теперь за тымъ, що выкликує ту страшну слабôсть въ чоловѣцѣ. Все на свѣтѣ має свою причину, лишь чоловѣкъ не годенъ всего пôзнати и зрозумѣти, але тому вôнъ и въ тымъ бôльшою силою и охотою бере ся за всѣмъ слѣдити. Такъ було також и зъ причиною холеры. По тôмъ якъ она ширить ся и проявляє ся, догадували ся люде, що то мусить бути якійсь заразокъ, котрый дôстає ся до людского тѣла и тамъ выкликує ту слабôсть, котру называемо холерою. Коли выкрыто, що суть дѣйстно такѝ заразки, такъ маленькѝ, що ихъ можна добачити лишь черезъ сильно побôльшаюче скло и они выкликують декотрѝ слабости въ людскôмъ тѣлѣ, котрыхъ причины доси нѣхто не знавъ, то ставъ ще бôльшій вдогадъ, що и холера мусить мати такѝ заразки. И въ самôмъ дѣлѣ, ще въ 1866 р. удалось було австрійскому ученому (Клобови) выкрыти той заразокъ, котрый якъ опôсля показало ся есть ростинноп породы. Але ажь берлиньскій ученый Кохъ, той самъ, що то недавно наробивъ бувъ такого шуму въ цѣлôмъ свѣтѣ своимъ лѣкомъ противъ туберкулôвъ (сухôтъ), выкрывъ холеричный заразокъ и выслѣдивъ его натуру въ 1883 р., коли то правительство нѣмецке выслало було его до Египту слѣдити тамъ за причинами холеры.

Въ кишкахъ людей, що померли на холеру, знайшовъ Кохъ дуже маленькій грибокъ, котрый выглядає якъ лѣсочка (bacillus), загнена на однôмъ кôнци въ кривульку. Вôдъ того то й назвавъ вôнъ той грибокъ котта-bacillus, а мы назвѣмъ его лѣсочникъ-кривулька. Той лѣсочникъ-кривулька знаходивъ ся головно въ самôмъ долѣшнôмъ кôнци тонкои кишки, де й выкликувавъ такѝ змѣны, котрѝ мусѣли заразъ впадати въ око. Того лѣсочника-кривульку не мôгъ вôнъ знайти анѣ въ крови недужого анѣ нѣгде инде, лишь въ кишкахъ и въ тыхъ вôдходахъ людей занедужавшихъ на холеру, що бувають дуже рѣдкѝ а подобають зовсѣмъ на воду зъ рижу, а котрѝ суть певною ознакою холеры. Лишь вынмково знайшовъ вôнъ его кôлька разôвъ въ блювинахъ, але то здаєсь лишь для того, що у недужихъ дôстало ся то, що було въ кишкахъ назадъ до жолудка, а зъ вôдси вийшло зъ блювинами. Того лѣсочника знаходивъ Кохъ завсѣгды однаковымъ, чи вôнъ заразъ по смерти въ кишкахъ и вôдходахъ померлого на холеру за нимъ шукавъ, чи ажь пôзнѣйше. При всякихъ иншихъ слабостяхъ, або также и у здорового чоловѣка не знаходивъ вôнъ его нѣколи и зъ того набравъ того переконаня, що вôнъ проявляє ся лишь у занедужавшихъ на холеру.

Кохови удало ся выдобути того лѣсочника-кривульку изъ кишокъ та годувати и розмножувати штучно, а при тôмъ мавъ вôнъ нагоду придивити ся, якъ вôнъ жиє и розвиває ся. Лѣсочники-кривульки порушають ся, ростуть дуже скоро, а коли дôйдуть вже до певнои величины, тогды якійсь часъ стоять въ однôй мѣрѣ, а вôдтакъ зачинають ставати чимъ разъ меншѝ и гинуть. Въ вогкôмъ станѣ держать ся они досыть довго, але коли зачинають зсыхати ся, то гинуть скоро. Въ теплотѣ 30 до 40 степенѣвъ Цельзія удають ся они найлѣпше, а студѣнь и морозы нѣчого имъ не вадять. Коли дати тыхъ лѣсочникôвъ на желятину або до юшки зъ мяса, до молока, на варену бараболю, особливо же на занечищене бѣле, то они розмножують ся дуже скоро и въ великôй масѣ. Коли лѣсочники холеричнѝ разъ засхнуть, то вже потому не вôдживають, хочь бы ихъ и змочивъ. Такѝ лѣсочники, якъ той, що находить ся въ кишкахъ недужихъ на холеру, знайшовъ Кохъ також въ однôй саджавцѣ (тонкъ) коло мѣста Калькуты въ Индіи. Зъ того всего прийшовъ Кохъ до того переконаня, що то тѝ лѣсочники-кривульки суть причиною холеры въ чоловѣцѣ, що то они выкликують въ нѣмъ ту слабôсть. Треба ему було ще лишь потвердити пробами на звѣря-

споъдѣланя ординаріяты архіепіскопскій и епіскопскій обохъ обрядôвъ, протестантскихъ суперинтендантôвъ и инші чинники, а именно прасу. Рôвножь прошу зробити зъ сего письма якъ найширшій ужитокъ.

Такожь маю честь просити В. Ексцеленцію, доложити стараня, щобы власти пôдчинені Намѣстництву при полагоджуваню справъ стоячихъ въ звязи зъ холерою, о скôлько можна, покинули всякій бюрократичный формалізмъ и не стôлько дивились на форму, якъ радше на саму рѣчь. Не сумнѣваюсь, що пôдъ тымъ взглядомъ за примѣромъ властей політичныхъ пôйдуть такожь власти автономічні.

Выжидаю якъ найскоршого донесеня о зарядженяхъ, які В. Ексцеленція выдали въ наслѣдокъ сего письма".

Холера.

Зъ Будапешту доносять, що старшій жупанъ пресбурґскій повѣдомивъ телеґрафічно угорске міністерство справъ внутрѣшныхъ, що въ Дуна-Сердалі проявило ся девять выпадкôвъ домашнои холеры. Міністерство выслало спеціяльну комісію, котра мае розслѣдити справу на мѣсци. До Pol. Corr. доносять, що и въ Галичинѣ коло Тшебінѣ проявила ся чотири выпадки занедужаня на холеру домашну, а въ Щаковѣ занедужавъ оденъ чоловѣкъ, котрого заразъ вôдокремлено.

Зъ Буковины надходять жалѣ, що тамъ мимо всякихъ заходôвъ трудно буде устеречти ся, щобы не занесено холеры зъ Россіѣ, позаякъ богато жидôвъ переходить зъ вôдтамъ потайкомъ на нашу сторону оминаючи пограничну комору.

Міністерство дѣлъ внутрѣшныхъ наказало десінфекціонувати всѣхъ подорожныхъ, що переѣздять зъ Россіѣ до Галичины. На приказъ тогожь міністерства знесено безпосередный рухъ ваґоновый на зелѣзници межи Вѣднемъ а Варшавою и возы на границы будуть мѣняти ся.

Зъ Варшавы доносять, що вѣсть подана въ Schles. Ztg., будьто бы и тамъ вже проявила ся холера, есть зовсѣмъ безосновна Було тамъ вправдѣ кôлька пôдозрѣныхъ выпадкôвъ смерти, але лѣкарѣ сконстатували, що то не була холера.

Зъ Петербурга доносять урядово, що дня 29 липня занедужало въ рôзныхъ сторонахъ навѣщеныхъ холерою 1482 людей, а зъ тыхъ померла бôльша половина, бо ажь 971. Въ сторонахъ, де лютить ся холера, пануе всюды великій переполохъ и проявляють ся бунты. Люде масами утѣкають въ дальші стороны. Зъ Тіфлісу доносять, що въ послѣдныхъ дняхъ утекло зъ вôдтамъ ажь 35.000 людей. Показало ся такожь, що суть якісь аґітаторы, котрі бунтують людей и заохочують ихъ розсѣванемъ ложныхъ поголосокъ до розрухôвъ. Такъ розпущено въ Петербурзѣ поголоску, що всѣ ковбасы, сыръ, масло и молоко, котрî продають ся въ мѣстѣ, суть затроєні. Въ мѣстѣ наставъ такій переполохъ, що правительство було ажь змушене плакатами завôзвати людей, щобы успокоили ся и не вѣрили въ ті поголоски, а заразомъ заповѣло, що буде строго карати тыхъ, що такî поголоски розпускають.

Въ московской ґуберніи заведено у всѣхъ повѣтахъ надзвычайні мѣры осторожности, а мимо того удержуесь упорно чутка, що холера вже и тамъ проявила ся и выбухла въ Москвѣ. На двохъ корабляхъ на Волзѣ проявились зновъ бунты. Служба корабельна на однôмъ корабли кинула капітана въ воду, а сама розбѣгла ся. Въ Баку настала повна застоя въ торговли и мѣсту грозить велике банкрутство. Дня 1 липня запротестували мѣсцеві нотарѣ 150 векслѣвъ. Вôдъ 9 липня не заключено анѣ одного навѣть интересу на нафту.

Пôсля найновѣйшихъ вѣстей мала холера появити ся такожь въ Африцѣ, особливо же въ Абессініи, де до недавна бувъ голодъ, и въ пôвнôчной Америцѣ. Власти американьскі выдали вôдповѣдне розпорядженє що до еміґрантôвъ приѣзджаючихъ зъ Европы

Перегляд політичный.

Законъ ухваленый галицкимъ Соймомъ въ справѣ ліценціонованя стадникôвъ розплодовыхъ и удержуваня стадникôвъ въ громадахъ, одержавъ Найв. рѣшенемъ зъ дня 20 липня санкцію цѣсарску.

Всякі вѣсти о змѣнахъ въ кабінетѣ суть безосновні; то лишь есть рѣчь певна, що мін. Пражакъ уступить и що президентъ Краины, бар. Вінклеръ, переходить въ станъ спочинку. Чи дра Пражака заступить намѣстникъ Чехіѣ, ґр. Тунъ, и хто зновъ стане его наслѣдникомъ того ще не знати. Кандидаты на мѣсце бар. Вінклера мають бути рад. двору при Намѣстництвѣ въ Грацу, ґр. Хорінскій, бар. Гобенбігель и шефъ секціѣ Пляппартъ.

Оногды вôдбували ся въ цѣлôй Франціи выборы до радъ ґенеральныхъ. При тôмъ показало ся, що значна часть монархістôвъ перейшла на сторону републиканьску.

На послѣдной радѣ анґлійскихъ міністрôвъ постановлено, що правительство мае доты позôстати при кермѣ державы, доки парляментъ не ухвалить ему вотумъ недовѣрія. Королева повѣдомила о тôмъ Ґлядстона, котрый теперь що дня вôдбувае довгі нарады зъ проводирями своеи партіѣ. Міністеръ торговлѣ Гіксъ-Бічь заявивъ на зборахъ въ Брістолю, що торисы не будуть доты выступати противъ Ґлядстона, доки вôнъ буде вести патріотичну політику заграничну.

Новинки.

Львôвъ дня 2 Серпня.

— **Мѣсцевôй Радѣ шкôльнôй въ Полянцѣ,** въ пов. мысленицкôмъ, удѣливъ Є. Вел. Цѣсарь 100 зр. запомоги.

— **Имenованя.** II. Міністеръ торговлѣ именувавъ контрольорами почтовыми тыхъ офіціялôвъ: Вяч. Штравгаля и Волод. Ковшевича у Львовѣ для Львова, Людв. Сѣкорского у Львовѣ для Тарнова, Вол. Уляновского въ Перемышля для Ярославля, а вкôнци Ем. Репчиньского въ Бродахъ касіеромъ почтовымъ для Ярославля.

— **Принятє Є. Вел. Цѣсаря** въ Галичинѣ. Выдѣлъ краєвый розославъ до всѣхъ презесôвъ Радъ повѣтовыхъ въ Галичинѣ письма, въ котрыхъ взывае ихъ, щобы приготовились до гôдного принятя Є. Вел. Цѣсаря. Въ тôй цѣли завязавъ уже Выдѣлъ краєвый комітетъ, зложеный зъ людей, що знають край, а мешкають у Львовѣ, або недалеко Львова. Лишаючи волю Радамъ повѣтовымъ, комітетъ сей бажавъ бы, щобы кожда Рада прислала зô свого повѣта депутацію, зложену зъ презеса Рады або заступника и кôлькохъ радныхъ. Депутаціи ті спôльно зъ Выдѣломъ краєвымъ привитають Монарха на двôрци зелѣзничôмъ. Вôдтакъ просить Выдѣлъ краєвый презесôвъ Радъ повѣтовыхъ, щобы старали ся о якъ найчисленнѣйшій удѣлъ горожанъ въ принятю Є. Вел. Цѣсаря у Львовѣ, на доказъ, якъ край нашъ высоко цѣнить гостину Є. Величества у себе. — Минувшои суботы нараджувавъ ся комітетъ сторожи горожаньской для порядку пôдчасъ побуту Є. Вел. Цѣсаря у Львовѣ. Комітетъ той застерѣгъ собѣ, що коли сторожа горожаньска буде въ службѣ, тогды поліційна сторожа не смѣє до нѣчого мѣшати ся, хиба до якихъ злочинкôвъ. Львôвске товариство „Сокôлъ" разомъ зô сторожею огневою взяло на себе всяку вôдповѣдь за порядокъ. Они зберуть окре-

---

тахъ, бо на людехъ чей годѣ, але що вôнъ не робивъ, то все таки не удавало ся. Чи якôсь звѣринѣ н. пр. псови або котови дати наѣсти ся тыхъ лѣсочникôвъ або имъ ихъ защепити, то все показуе ся, що они звѣрятамъ нѣчого не вадять, не выкликують въ нихъ холеры. Кохъ есть отже тои думки, що лѣсочники-кривульки шкодять лишь людемъ, а звѣрята суть вôдъ нихъ безпечні.

Дослѣдивши такъ того лѣсочника и мѣсце, де вôнъ перебувае въ чоловѣцѣ ставъ Кохъ доказувати, що той заразокъ холеры не може до чоловѣка инакше дôставати ся якъ лишь черезъ ротъ и жолудокъ. При догôдныхъ обставинахъ досыть, щобы лишь оденъ такій лѣсочникъ-кривулька дôставъ ся до чоловѣка. Воздухомъ вôнъ не може дôставати ся до чоловѣка, бо тогды треба бы, щобы тая течь, въ котрôй знаходить ся лѣсочникъ, ажь засхла и перемѣнилась въ порохъ, котрый бы лѣтавъ у воздусѣ, а лѣсочникъ зновъ лишь тогды росте и множить ся, коли есть вогкій. Вôнъ дôстае ся отже инакше до чоловѣка: черезъ стравы, напитки и все, въ чôмъ вôнъ може легко жити и множити ся. Найскорше може вôнъ тогды дôстати ся, коли хтось занечистить собѣ руки хочьбы дуже незначно тымъ, що вôддае зъ себе недужій на холеру, а вôдтакъ бере ними що небудь ѣсти. А що декотра пожива якъ н. пр. молоко, овочѣ и т. д. особливо суть догôдні для житя того заразка, то й ними можна найскорше набавитись холеры. Дуже небезпечна есть такожь нечиста вода. Въ зовсѣмъ чистôй водѣ не мае лѣсочникъ чимъ жити и хочь мае вогкôсть, то тами въ нѣй гине и не множить ся.

Що до воды то наводить Кохъ оденъ яркій примѣръ, якъ черезъ ню можна набавити ся холеры. Коло однои охабы (тонкъ) коло Калькуты въ Индіи жили въ нужденныхъ хатахъ Инды и середъ нихъ выбухла холера. Въ водѣ въ тои охабы найшовъ Кохъ множество лѣсочникôвъ. Инды купали ся въ тôй водѣ и прали въ нѣй свое бѣле. Пôдчасъ холеры въ Александріи въ Египтѣ зробивъ Кохъ то спостереженє, що вода въ мори, до котрои стѣкала вся нечистота зъ мѣста, розбрискувала гнана вѣтромъ и дрôбною росою спадала на людей. Дуже легко могло отже бути, що тогды и заразки холеры дôставались на людей.

Можна бы однакожь припускати, що коли заразокъ холеры або той лѣсочникъ-кривулька дôстане ся до жолудка чоловѣка, то вôнъ тамъ згине вôдъ квасу жолудкового. Такъ могло бы дѣйстно бути, колибъ жолудки у всѣхъ людей були однаково здорові и мали однакову силу. Кохъ есть того погляду, що изъ тыхъ людей, до котрыхъ дôстае ся холеричный лѣсочникъ, не всѣ заразъ западають на холеру, а ті що занедужають на ню, то по найбôльшôй части такі, котрымъ вже передъ тымъ щось хибувало въ жолудку и кишкахъ, они не можуть стравити того, що зъѣдять, а лѣсочникъ, дôставшись до жолудка ихъ, може зъ нестравленою поживою перейти до кишокъ и ажь тамъ зачинае опôсля розживати ся та множити ся, а чоловѣкъ дôстае тогды холеру.

Колижь теперь знаемо, вôдъ чого бере ся холера, то пригляньмо ся, якъ проявляе ся она въ чоловѣцѣ и які выкликуе въ нѣмъ змѣны.

Азійска або пошестна холера проявляе ся такъ: Вже кôлька днѣвъ напередъ стае чоловѣкъ якійсь, якъ то кажуть, не свôй, бувае якійсь нѣбы утомленый або якъ бы чогось пригнобленый, не травить добре того, що зъѣсть, дôстае безъ болю бѣгунку и зъ него гонить водою (дôстае, кажуть, холериу). Найчастѣйше однакожь приходить холера безъ тыхъ ознакъ дуже скоро и несподѣвано, по найбôльшôй части въ ночи. Чоловѣкъ дôстае тогды дуже сильну бѣгунку разъ по разъ; вôдходы бувають зъ разу ще забарвлені, але опôсля гонитъ зъ него лишь водою, подôбною до воды зъ рижу, въ котрôй есть множество дрôбнесенькихъ верхныхъ блонокъ зъ тонкои кишки, очка товщу, кульочки кровні и всѣлякі грибки. До того прилучае ся ще сильна блювота. Чоловѣкъ вôддае зъ разу то, що було въ жолудку, и жовчь, а вôдтакъ блюе лишь водою, подôбною такожь до воды зъ рижу. Найнебезпечнѣйша есть такъ звана суха холера, котра однакожь лишь рѣдко проявляе ся. Чоловѣкъ дôстае хвилево пораженя кишокъ и зъ него не жене тогды водою, бо кишки не въ силѣ выгнати всего того, що изъ себе выпустять. Коли зъ чоловѣка зачинае гнати водою, дôстае сильнои спраги, ему хочесь дуже пити, теплота тѣла

мый корпусъ и подѣлять єго на вôддѣлы. Зъ тои комісіѣ выйшла пôдкомісія господарска. А до комісіѣ кантатовои запрошено такожь кромѣ знаныхъ спѣваковъ и редакторôвъ львôвскихъ, мѣжъ ними и п. Ивана Белея.

— **Управу ц. к. Староства въ Чесановѣ** обнявъ въ заступствѣ недужого старосты секретарь Намѣстництва, п. Антôнъ Голодиньскій, котрый займе ся приготовленями на приняте Є. Вел. Цѣсаря.

— **Кваліфікаційни испыты** учителѣвъ школъ народныхъ и выдѣловыхъ зачнуть ся у Львовѣ дня 21 вересня с. р. Въ поданяхъ остемпльованыхъ треба подати: а) метрику урожинъ; б) коротку житєпись свою зъ описомъ, де кôнчивъ науку, и зъ выказомъ творôвъ, перестудіованыхъ до испыту: в) свѣдоцтво зрѣлости и г) доказъ що найменше дволѣтнои практики учительскои, вôдбутои въ публичнôй школѣ народнôй або приватнôй, що має право публичнои школы. Таки подання треба вносити до дирекціѣ комісіѣ испытовои у Львовѣ при ул. Скарбкôвскôй ч. 39 посредствомъ дотычнои ц. к. окружнои Рады шкôльнои, найдальше до дня 6 вересня с. р. Пôзнѣйше внесени подання не будуть узглядняти ся. У власнôмъ интересѣ повинни панове учителѣ подати докладный свôй адресъ и послѣдну почту своего побуту.

— **Испыты кваліфікаційни** для учителѣвъ шкôлъ народныхъ передъ ряшѣвскою комісією испытовою, вôдбудуть ся дня 19 вересня с. р. Пп. кандидаты и кандидатки мають внести подання, заосмотрени: свѣдоцтвомъ зрѣлости, доказомъ що найменше двολѣтнои практики и короткою житєписію — за посередствомъ своихъ окружныхъ Радъ шкôльныхъ до дирекціѣ испытовои въ Ряшевѣ найдальше до дня 10 вересня. Пôзнѣйше внесени подання не будуть узгляднени.

— **Зголошеня до дѣвочого института яворôвского** треба подавати найдальше до 20 с. м. Вписы будуть тревати до 1 вересня. Ученицѣ, котри ще не були въ институтѣ, мають передкласти свѣдоцтво або здати испытъ вступный.

— **Вôдзнаки крилошаньски** одержали оо. Стеф. Добряньскій, парохъ въ Роговнѣ и Стеф. Маренинъ, парохъ въ Грушовѣ, въ дек. яворôвскôмъ.

— **Чорногорскій дворецъ въ Жабю** посвячено дня 28 м. м. Въ тôмъ святѣ взяло участь и руске духовеньство. До Гуцулôвъ промавлявъ по руски о. Кориньскій. По посвяченю вôдбувъ ся банкетъ и танцѣ.

— **Пошукують спадкоємницѣ**, Паранѣ Турковъ, вôдданои за Иваномъ Вовчкомъ, котрôй припала спадщина по родинѣ зъ Гоздолу. Нехай зголосить ся до ц. к. суду въ Николаєвѣ, або до сестры Маріѣ Турковъ у Львовѣ, ул. Лычакôвска, ч. 77.

— **Повѣнь.** Въ наслѣдокъ великихъ дощѣвъ вылили пôдъ Станіславовомъ обѣ Быстрицѣ и позаливали поля въ селахъ Хриплинѣ, Чернѣєвѣ, Хомяковѣ, Тысменичанахъ и Пôдлужи. Найстрашнѣйша повѣнь була въ Вовчинци и Ямници, де вода стояла такъ высоко, що лишь крышѣ зъ неи выставали. На дорозѣ зъ Станіслава до Чернѣєва зôрвала вода мостъ.

— **Контрабанда.** Ще въ цвѣтни с. р. переловила сторожа скарбова жидôвъ Анзика и Арона Зільберманôвъ, зъ Любачева, що они ѣдучи на ярмарокъ до Яворова везли зъ собою пачки зъ россійскою табакою. Ихъ засуджено на 300 зр. кары, а господареви, що ихъ вѣзъ, злицитовано конѣ и вôзъ. Жиды оправдують ся тымъ, що ту табаку пôдложивъ имъ донощикъ жидъ Яковъ Шнекъ, а селянинъ каже, що вôнъ зовсѣмъ невинный, бо навѣть не знавъ, що везе.

— **Крадѣжь.** Въ Княгининѣ пôдъ Станіславовомъ закравъ ся въ ночи зъ пятницѣ на суботу якійсь злодѣй до жида Фріша и вынѣсъ черезъ вôкно зелѣзну касу, въ котрôй були схована грошѣ и срѣбло. Злодѣй розбивъ въ городѣ касу, взявъ зъ неи готôвку бôльше якъ пять тысячѣвъ а срѣбла, котрого було около пятнацять фунтôвъ, не рушивъ.

— **Загадочне самоубійство.** Въ лѣсѣ коло Старого села найшли робôтники дня 31 липня с. р., останки людского тѣла, котри очевидно псы и други звѣрята пообгризали и порозносили. На мѣсце де лежавъ трупъ, явили ся заразъ жандармы и вôйтъ та други люде, котри сконстатували, що голова була вôдъ кадовба зовсѣмъ вôддѣлена и обгризена. На трупѣ була чорна порядна одѣжь, а на ногахъ зовсѣмъ нови черевики. Въ кишеняхъ одежи найдено годинникъ, тютюнєрку, ключѣ и инши дрôбницѣ, а зъ того видко, що тутъ не допустивъ ся нѣхто убійства для розбою. Дальше знайдено такожь револьверъ, трохи заржавѣлый вôдъ вогкости але зовсѣмъ новый, а въ однôй кишени сурдута вôдшукано ще карточку писану по руски и по польски але безъ пôдпису, въ котрôй самоубійникъ просить, щобы нѣкого не пôдозрѣвано о убійство, бо вôнъ самъ вôдобравъ собѣ житє зъ причины невылѣчимои недуги. На картцѣ єсть дата 20 червня руского и 2 липня. То бы поясняло, длячого тѣло зовсѣмъ розпало ся и дики звѣрѣ єго рознесли. Въ револьверѣ єсть пять набоѣвъ. На хустцѣ вôдъ носа добачено знакъ выбитый штампілією и, якъ здаєсь, рускими буквами, котри однакожь такъ затерти, що годѣ ихъ вôдчитати. Хто бувъ самоубійникъ, не знати, а що на картцѣ нема пôдпису, то може легко бути, що єѣ хтось ажь по смерти вложивъ. О тôмъ загадочнôмъ трупѣ донесла жандармерія до ц. к. суду въ Бôбрцѣ.

— **Найденый скарбъ.** Въ Дорогъ на Угорщинѣ занимавъ ся оденъ властитель добръ збиранємъ старинностей. Въ тôй цѣли зачавъ вôнъ копати землю на т. зв. кильнкуцкôй пущи. Тамъ найшовъ вôнъ стару зброю, домовины и инши предметы, а вкôнци докопавъ ся до якоись добре замурованои пивницѣ и найшовъ тамъ зелѣзну скринку. Скринку тую отворено при представителяхъ властей и найдено въ нѣй богато золотыхъ и срѣбныхъ грошей въ часôвъ панованя королѣвъ зъ родины Анжу. Були тамъ такожь чашѣ и рôжни дорогоцѣнности, дуже артистично выроблени. Скарбъ той оцѣнено въ приближеню на 40 тысячь зр.

— **Яке ѣхало, таке здыбало.** Отто Сатгорнъ, 16-лѣтный ученикъ ґімназіяльный у Вѣдни, не любивъ математики и не знавъ тай тому зъ неи „перепавъ“; за те знавъ вôнъ и любивъ на забôй якусь акторку. Ну, зъ математикою не велика бѣда, дôставъ поправку и здасть єѣ по феріяхъ, та зъ акторкою троха бôльша бѣда, бо она подобала ся не лише Оттонови, але и Францови Затлєрови, товаришеви Оттона. Той суперникъ наробивъ Оттонови богато клопоту. Отто написавъ родичамъ у Древнѣ, що дôставъ дуже добре свѣдоцтво, лише залучивъ єго до просьбы о стіпендію тай не може имъ переслати. Дôзнавъ ся про се Францъ Затлєръ и пише родичамъ Оттона инакше: „Сынъ вашъ, Отто, не сказавъ вамъ правды, бо вôнъ „перепавъ.“ Такъ то дѣє ся, коли 16-лѣтный хлопецъ на забôй кохає ся въ акторцѣ, бо тогды не має часу на науку. Зъ глубокимъ поважанємъ: Фр. Затлєръ.“ А треба знати, що Затлєръ далеко бувъ старшій вôдъ свого товариша, бо мавъ ажь 17 лѣтъ, а Отто лише 16. Отже пишуть родичѣ до Оттона: такъ и такъ, мы все знаємо, чому неправду кажешь? Отто взявъ собѣ то все такъ до серця, що хотѣвъ тому зо двѣ недѣлѣ застрѣлити ся, але не заподѣявъ собѣ нѣчого, тôлько клопоту набавивъ ся, бо мусѣвъ дня 20 м. м. ставати передъ судомъ. Єго засуджено на 10 зр. кары, а що найгôрше, вôдобрали єму револьверъ, щобъ не мавъ чимъ бавити ся.

† Посмертни вѣсти.

Померли: О. Лука Левицкій, парохъ въ Белзци, выслуженый деканъ золочѣвскій, членъ товариствъ „Просвѣта“, „Народный дôмъ“ и иншихъ, въ суботу 30 липня, въ 77-ômъ роцѣ житя. Похоронъ вôдбуде ся нинѣ. Передъ кôлькома днями (26 липня) обходила численно родина єго 50 лѣтный ювілей священьства и золоте весѣлє, однакъ покôйный уже бувъ недужій и майже не опускавъ лôжка.

Господарство, промыслъ и торговля

— **Ц. к. дирекція руху зелѣзниць державныхъ** подає до вѣдомости, що зъ днемъ 1 вересня 1892 увôйде въ житє додатокъ I. до тарифы для австрійско-румуньского руху особового и пакункового черезъ Сучаву, котрый змѣняє дотеперѣшни и вводить нови засады тарифови, якъ такожь доповняє приписы перевозови. Додаткомъ I. вводить ся въ реляціяхъ Вѣдень, Берно, Прага, Чернôвцѣ, Коломыя, Краковъ, Лавочне, Львôвъ, Станіславôвъ и Сучава зъ одного боку, а Яссы зъ другого боку зъ обохъ напрямахъ змѣнени цѣны ѣзды для поѣздôвъ поспѣшныхъ и въ тыхъ самыхъ реляціяхъ нови цѣны ѣзды для поѣздôвъ звычайныхъ въ обохъ напрямахъ. Рôвножь вводять ся цѣны ѣзды для поѣздôвъ поспѣшныхъ и звычайныхъ межи стацією Сучавою зъ одного боку, а Подуль-Гоаемъ, Ругиносою и Тіргуль-Фрумосомъ зъ другого боку, дальше межи Гатною зъ одного боку а Бордуженами, Ботосанами, Браилою. Букрештомъ, Дороємъ, Фальтиченами, Галацомъ, Яссами, Піятрою Н. и Романомъ зъ другого боку въ симъ выняткомъ, що зъ Гатны, Ботосанъ и Дорогои не введено цѣнъ для поѣздôвъ звычайныхъ. Примѣрники додатку I. можна дôстати въ зарядахъ зелѣзниць удѣлъ беручихъ, взглядно въ стаціяхъ по цѣнѣ 5 кр. в. а.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 2 серпня. Є. Вел. Цѣсарь надавъ п. міністрови Кінбурґови титулъ и достôйнôсть тайного радника. — Пос. Русъ одержавъ командорскій хрестъ ордера Францъ-Иосифа. — Проф. Татомиръ именованый директоромъ семінаріѣ учительскои у Львовѣ.

Петербургъ 2 серпня. Комісія збôжева збере ся ажь 13 (1) серпня на нараду въ справѣ внесеня заказу вывозу жита. Пôсля вѣстей зъ Баку, настала тамъ повна застоя въ торговлѣ нафтою; вôдъ 9 червня не заключено анѣ одного интересу.

Петербургъ 2 липня. Пôсля „Правит. Вѣстника“ выбухла холера при кôнци липня въ тобольскôй ґуберніи.

Осборнъ 2 липня. Приѣхавъ тутъ нѣмецкій цѣсарь и бувъ на обѣдѣ у королевои въ Осборнѣ.

Стъ-Етієнъ 2 липня. На шляху межи Сетъ а Стъ-Етієнъ украдено 38 кільоґрамôвъ динаміту зъ пльомбованыхъ ваґонôвъ.

стає дуже мала и живчики зачинають бити чимъ разъ поволѣйше; руки, нôсъ, уха синѣють и стають студени якъ у трупа, лице и очи западають ся, голосъ стає охриплый и беззвучный, мочь не вôдходить, а недужій дôстає ще часто корчѣвъ въ ногахъ и т. д. Наконецъ перестає вже гнати зъ чоловѣка, бите серця такъ ослабне, що ледви ще чути, що оно рушаєсь, кровь стигне, настає пораженє нервôвъ и наступає смерть. Въ щасливôмъ выпадку тѣло стає знову тепле, серце зачинає бити ся, мочь вôдходить, чоловѣкъ задрѣмає на хвильку а по снѣ вертають назадъ силы. Буває однакожь, що чоловѣкъ перебувши холеру дôстає опôсля горячки, подôбнои якъ въ тифусѣ, котра мучить єго кôлька недѣль и вôнъ опôсля вôдъ тои горячки гине.

Коли отворити тѣло чоловѣка померлого на холеру, то видко въ нѣмъ двѣ головни змѣны: запаленє и пораженє кишокъ и скипѣлу кровь. Въ кишкахъ, а часомъ и въ жолудку єсть богато воды, подôбнои до воды зъ рижу, котра береcь изъ сукровицѣ, що вôддѣлюєсь вôдъ крови, а въ водѣ тôй видко множество тыхъ блонокъ, що вкрывають самъ вершокъ кишковыхъ стѣнокъ въ серединѣ, а котри вôдъ нихъ вôдорвали ся; блона слизова єсть въ нихъ запалена, по части пôдбѣгла кровю, а мѣсцями поводрывани зъ неи ти блонки, що єѣ вкрывають. Кровь буває бôльше або менше скипѣла, темно-сино-чорна, а неразъ чорна якъ смола. Серце буває повне крови, а за то єѣ дуже мало въ такъ званыхъ волосковыхъ посудинахъ (дуже тоненькихъ жилахъ, котрыми кровь дôстає ся до грубшихъ жилъ а зъ нихъ до серця), въ мушкулахъ и другихъ частяхъ тѣла, а шкôра стає тогды на чоловѣцѣ нѣбы ажь чорна и морщить ся.

Изъ сего видко, що найважнѣйша прояви холеричнои слабости єсть така: кишки ослабають, тратять свою звычайну упругôсть и розширяють ся; чимъ бôльше они розширяють ся, тымъ бôльше стягає серце кровь изъ тѣла и шле єѣ до кишокъ; тутъ вôддѣлюєсь вода зъ крови и входить до середины кишокъ и то зъ такою силою, що ажь вôдрывае въ нихъ ти верхни блонки, що вкрывають блону слизову, подôбно якъ въ тôмъ случаю, коли чоловѣкъ попарить ся и зъ крови вôддѣлить ся вода, що пôднесе шкôру и зробить зъ неи мѣхуръ. Колижь вода вôддѣлить ся вôдъ крови, то кровь мусить скипѣти ся.

(Дальше буде).

Одвѣчальный редакторъ: Адамъ Креховецкій

ИНСЕРАТЫ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.